

2025-10-28

Till Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet

Ink 2025 -10- 29

Dnr 458-2025/26

Begäran av granskning av migrationsminister Johan Forsells agerande i samband med regeringens utbetalningar till det somaliska regeringskansliet.

På ett regeringssammanträde den 3 april 2025 skrev migrationsminister Johan Forsell under ett beslut om att 517 400 amerikanska dollar, motsvarande cirka fem miljoner kronor – ska betalas ut till det somaliska regeringskansliet, via den somaliska delen IOM (International Organization for Migration). Av beslutet framgår att pengarna ska ”stärka den somaliska regeringens förmåga att hantera frågor om migration och återvändande”.¹

Enligt uppgifter i Dagens Nyheter² har medlen använts för att finansiera tre tjänster inom det somaliska regeringskansliet, med löner på omkring 100 000 kronor per månad. Personerna som anställts uppges tillhöra premiärministerns närmaste krets, vilket väcker frågor om korruption och otillbörlig påverkan. Migrationsminister Forsell har i ett skriftligt uttalande till Dagens Nyheter bekräftat att utbetalningarna skett från Justitiedepartementet med motiveringen att pengarna ska bidra till ett ökat återvändande till Somalia. Vidare låter han meddela att det ”för den moderatledda regeringen är prioriterat att öka återvändandet, och vi använder alla relevanta verktyg för att åstadkomma det”.

Det finns anledning att ifrågasätta denna hanteringen av ärendet. En utbetalning av detta slag – till ett annat lands regeringskansli – torde normalt falla inom biståndsområdet, under former som säkerställer riksdagens insyn och biståndspolitiska kontroll. I detta fall har medlen i stället hanterats som ett ärende inom Justitiedepartementets migrationsområde, vilket innebär att såväl riksdag som allmänhet helt saknat insyn i upplägget. Därtill har stora delar av överenskommelsen mellan den svenska och den somaliska regeringen belagts med sekretess, trots att mottagarlandet – enligt Transparency International – är världens näst mest korrumperade stat (2024 års index). I en sådan kontext är behovet av öppenhet och uppföljning särskilt stort. Det rimmar även illa med den strategi för biståndet regeringen presenterat där man framhåller transparens som ett särskilt fokus.³

Migrationsminister Forsells roll och agerande när det gäller regeringens hemliga avtal med den somaliska regeringen är problematiskt ut flera aspekter. Det finns en tydlig risk att svenskt bistånd använts som en muta till en korrupt regim, och dessutom riskerar migrationsministerns överenskommelse med Somalias regering strida mot grundläggande principer för hur bistånd får användas. Enligt Dagens Nyheter fick man först beskedet från regeringskansliet att akten var tom när man begärde ut underlaget för beslutet. Några dagar senare fick man ett nytt besked från justitiedepartementet: det finns handlingar som IOM Somalia har tagit fram bl.a. avtal, projektförslag och budget men några underlag framtagna av regeringskansliet verkar inte finnas exempelvis för hur projektet ska utvärderas. Det förefaller anmärkningsvärt om så är fallet.

Mot denna bakgrund finns det skäl att granska migrationsminister Johan Forsells roll i besluts- och beredningsprocessen, även övriga statsråd som kan varit inblandade bör granskas exempelvis justitiedepartementets chef Gunnar Strömmer samt biståndsminister Benjamin Dousa som tidigare hävdade att ”–Våra pengar går inte, och kommer inte att gå, till den somaliska staten”. Särskilt kring hur beslutet konstruerats, inklusive valet av departement och sekretessnivå, och huruvida det inneburit att riksdagens insyn i användningen av svenska biståndsmedel har begränsats på ett otillbörligt sätt. Jag anser att konstitutionsutskottet bör granska migrationsminister Johan Forsells och övriga statsråds agerande i ärendet utifrån ovanstående.

Tony Haddou (V)

¹ <https://www.dn.se/sverige/hemligt-upplagg-svenska-pengar-till-regeringen-i-somalia/>

² Ibid.

³ <https://www.regeringen.se/rapporter/2023/12/bistand-for-en-ny-era---frihet-egenmakt-och-hallbar-tillvaxt/>